

Gånsta – i bronsåldersland

Arkeologisk utredning och förundersökning

Gånsta 3:4
Enköpings kommun
Vårfrukyrka socken
Uppland
Uppsala län

Dan Fagerlund

Gånsta – i bronsåldersland

Arkeologisk utredning och förundersökning

Gånsta 3:4
Enköpings kommun
Vårfrukyrka socken
Uppland
Uppsala län

Dan Fagerlund

Omslagsbild: Översikt över förundersökningsområdet i exploateringsområdets södra del. Vid en tidigare undersökning påträffades lämningar från bronsålder under vägen. Fotot taget från ett impediment i nordost. På detta finns en skärvstenshög. Foto: Dan Fagerlund, Upplandsmuseet.

Upplandsmuseets rapporter 2016:14
Arkeologi

ISSN1654-8280

© Upplandsmuseet 2016

Bearbetning av planer och bilder: Dan Fagerlund
Vetenskaplig granskning: Bent Syse

Allmänt kartmaterial: © Lantmäteriet, dnr I2014/00634

Upplandsmuseet, Fyristorg 2, 753 10 Uppsala
Telefon 018-16 91 00
www.upplandsmuseet.se

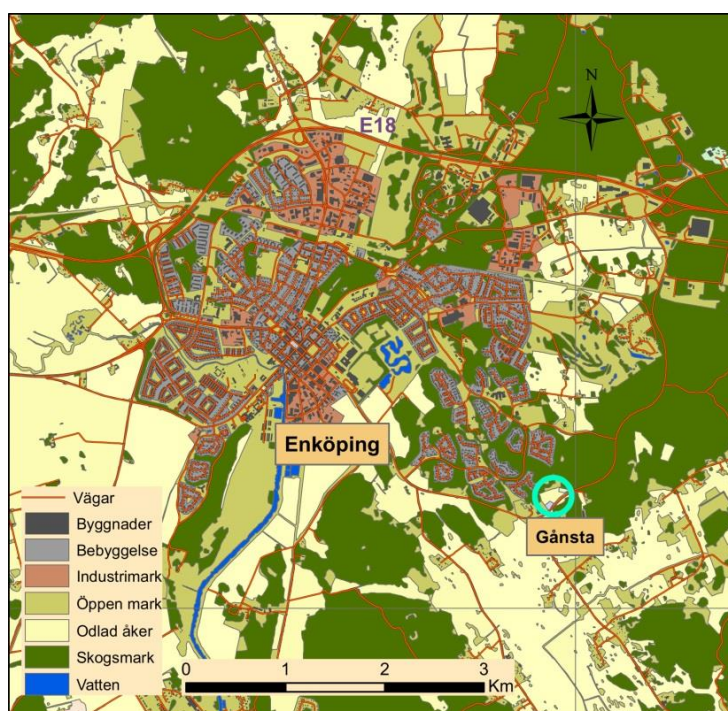
Innehåll

Inledning	6
Uppdragets art	6
Ambition	7
Arbetets utförande och metod	7
Topografi och fornlämningsmiljö	8
Resultat	9
Utredning, steg II	9
Utfall	10
Antikvarisk bedömning	11
Förundersökning, Vårfrukyrka 589:1	12
Utfall	13
Antikvarisk bedömning	15
Slutsats	15
Administrativa uppgifter	16
Referenser	16

Inledning

Upplandsmuseet har genomfört en arkeologisk förundersökning inom ett ej avgränsat boplatsoområde, Vårfrukyrka 589:1 och en utredning etapp II, bägge inom planerat exploateringsområde inom fastigheten Gånsta 3:4 i Enköpings kommun, Uppsala län (fig 1). Fältundersökningarna, som genomfördes under dagarna 30-31 mars år 2016, gjordes i enlighet med Länsstyrelsens beslut 2016-02-22, dnr 431-7137-15. Projektledare för undersökningen, som föranleddes av planerat bostadsbyggande, var Dan Fagerlund som också sammanställt denna rapport.

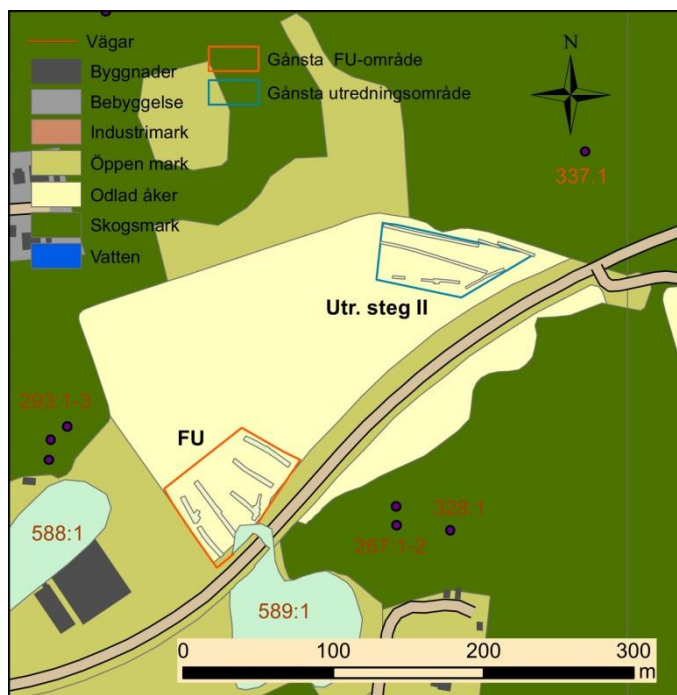
Figur 1. Översikt över Enköping och undersökningsområdet vid Gånsta (cirkel), beläget sydöst om staden.

Uppdragets art

Exploateringsområdet för en planerad bostadsbyggnation berör delvis ett oavgränsat aktivitets/boplatsoområde som tidigare (Fagerlund 2004) daterats till bronsålder, dels en indikation på en förhistorisk boplatssyta som uppmärksammades i samband med en utredning omedelbart norr om exploateringsområdet (Fagerlund 2010). Av det skälet har Länsstyrelsen i Uppsala län beslutat om en förundersökning i anslutning till det ej avgränsade boplatsoområdet, Vårfrukyrka 589:1 (fig 2). Förundersökningen skulle klargöra det aktuella boplatsoområdets avgränsning och eventuella förekomst och karaktär inom exploateringsområdet. Samtidigt skulle en utredning, etapp II, utföras i exploateringsområdets norra del, i anslutning till den tidigare noterade boplatssyndikationen (fig 2). Indikationen utgjordes av skärvstensförekomster i ett bra boplatssläge samt kända fornlämningsförekomster i närområdet, bl.a. en stensättning, Vårfrukyrka 337:1. Utredningen skulle klargöra eventuell fornlämningsförekomst inom det markerade området.

Ambition

De undersökningar som gjordes 2003 gav vaga indikationer på boplatsens utformning, funktion och omfattning, särskilt dess relation till ett mer komplext fornlämningsbestånd som finns något längre mot sydväst (jfr Fagerlund 2002). I ett lokalt perspektivet avsågs eventuellt kommande undersökningar kunna ytterligare belysa boplatsens utbredning och form särskilt med tanke på att på ytterligare ett område togs i anspråk och att tidigare boplatsindikationer därmed också kunde prövas. Frågor om vilka verksamheter som har förekommit som bebyggelse, agrara lämningar, hantverk t.ex. metallbearbetning och rituella inslag var av betydelse. I ett bredare perspektiv var det betydelsefullt att ställa platsen i relation till andra platser i landskapet, både lokalt och regionalt t.ex. angående verksamhet, organisation, utbyte och ritual med tanke på det mycket speciella fornlämningslandskapet (se nedan).

Figur 2. Översikt över exploateringsområdet som ungefär utgörs av åkermarken centralt i bilden. Förundersökningsområdet ligger i söder och utredningsområdet i nordost. Inom områdena har de grävda schakten markerats med grått. Skala 1:4000.

Arbetets utförande och metod

Arbetet har utförts i enlighet med de riktlinjer som formulerades i den undersökningsplan och som ligger till grund för utförandet.

Inom **utredningsområdet** i norr grävdes sju schakt med enkel skopbredd (fig 2 och nedan). Inom vissa partier framkom enstaka spår av fornlämning eller indikationer på sådana vilket i något fall innebar en viss breddning av schakten för att säkerställa vad dessa representerade. Totalt grävdes 427 m² vilket motsvarar ca 13 % av det drygt 3000 m² stora utredningsområdet (fig 2 och nedan). All schaktning gjordes av en hjulburen grävmaskin med planskopa som tillhandahölls av uppdragsgivaren.

Inom **förundersökningsområdet** grävdes sex schakt i riktning nordväst-sydöst. Schakten grävdes i dubbel skopbredd med ambitionen att frilägga överskådliga och läsbara ytor för att maximera möjligheten att bedöma förekomsten av eventuell fornlämning. Området gränsar till en

känd fornlämning men dennes avgränsning västerut och mot den aktuella exploateringsytan och som tidigare grundats på fornlämningsindikationer i åkermarken får bedömas som preliminär.

Totalt grävdes 640 m² inom ett avgränsat förundersökningsområde som inför undersökningen fastställdes av länsstyrelsen. Några observationer föranledde vissa utvidgningar av schakt för att säkert kunna fastställa ursprunget på de företeelser som framkom. Den schaktade ytan utgjorde ca 15 % av det totala förundersökningsområdet som var ca 4300 m² (fig 2 och nedan).

All inmätning av schakt, arkeologiska objekt, diken och andra företeelser har gjorts i Rikets koordinatsystem SWEREF99 TM. Dokumentation av (ett fåtal) arkeologiska lämningar har gjorts på väderskyddad surfplatta i skala 1:20 samt genom fotodokumentation. Inga fynd av intresse har observerats och ett generellt mycket klen utfall av de arkeologiska av undersökningarna, såväl inom utrednings- som förundersökningsområdet, innebar att det inte var meningsfullt med någon provinsamling och följaktligen har inga av de inför undersökningarna tänkta provanalyserna utförts.

Topografi och fornlämningsmiljö

De aktuella undersökningsytorna ligger i den inre delen av en instickande dalgång från ett öppet odlingslandskap. Generellt kantas den öppna marken och sidodalgångarna av mer höglänt skogsbunden moränmark och åkerimpediment på nivåer upp mot ca 20-25 möh (fig 1). Under bronsålder har området kring Gånsta utgjort den inre delen av en djupt inträngande havsvik i en då flikig skärgårdsmiljö vilket grovt motsvarar skillnaden mellan odlad åker och skogklädd moränmark på figur 1 (jfr Fagerlund 2004). Området är också mycket fornlämningsrikt med ett bestånd som har en stark bronsåldersprägel. Det finns tätt med miljöer med skärvtenshögar, gravar och hållristningslokaler, såväl i Gånsta som i exempelvis Rickeby, Hemsta och Boglösa. Av intresse i sammanhanget är platsnamnet med tillägget ”-sta” som ofta förekommer i undersökta bebyggelser från åtminstone romersk järnålder. Gånsta omnämns för övrigt under 1300-talet ”de gudnistum” 1329 (DMS 2010). Troligen är förledet efter ett personnamn (förf. anm.).

Endast få av bronsålderns boplatser är utforskade i trakten men delundersökningen 2003 av boplatserna Vårfrukyrka 589:1 är en av dessa. Några större boplatser har däremot undersökts bl.a i Bergvreten (Söderberg 1979 och Annelund (Fagerlund & Hamilton 1995). Därtill kommer mer svårtolkade skärvtenshögmiljöer vid bl.a. Sneden (Fagerlund 1997) och en skärvtenshög i Skälby med spår av metallhantering (Oldeberg 1960) samt de undersökta lämningarna i Nibble (Artursson, Karlenby & Larsson 2011) där undersökarna bl.a. såg ett tydligt rituellt inslag i materialet.

Det kända fornlämningsbeståndet i anslutning till de nu förundersökta och utredda ytorna utgörs av, förutom den boplatser som tangerar förundersökningsområdet, ännu en boplatser något åt sydväst, Vårfrukyrka 588:1, samt en skärvtenshög, en stensättning och en mer osäker fornlämningsliknande bildning, Vårfrukyrka 293:1-3. Öster om förundersökningsområdet finns ytterligare en skärvtenshög samt skålgropsförekomster, Vårfrukyrka 267:1-2 och 328:1. På en höjd norr om utredningsområdet finns också en markerad stensättning, Vårfrukyrka 337:1 (fig 2).

Resultat

Utredningen och förundersökningens utfördes under de sista två arbetsdagarna i mars månad år 2016. I enlighet med den inför undersökningarna uppställda undersökningsplanen grävdes sökschakt inom både det avgränsade utredningsområdet i norr och inom förundersökningsområdet i söder. Samtliga schakt grävdes i åkermark.

Utredning, steg II

Schakten inom utredningsområdet grävdes företrädesvis i linje med fasaden till skogsområdet som vidtog norr om utredningsytan (fig 3).

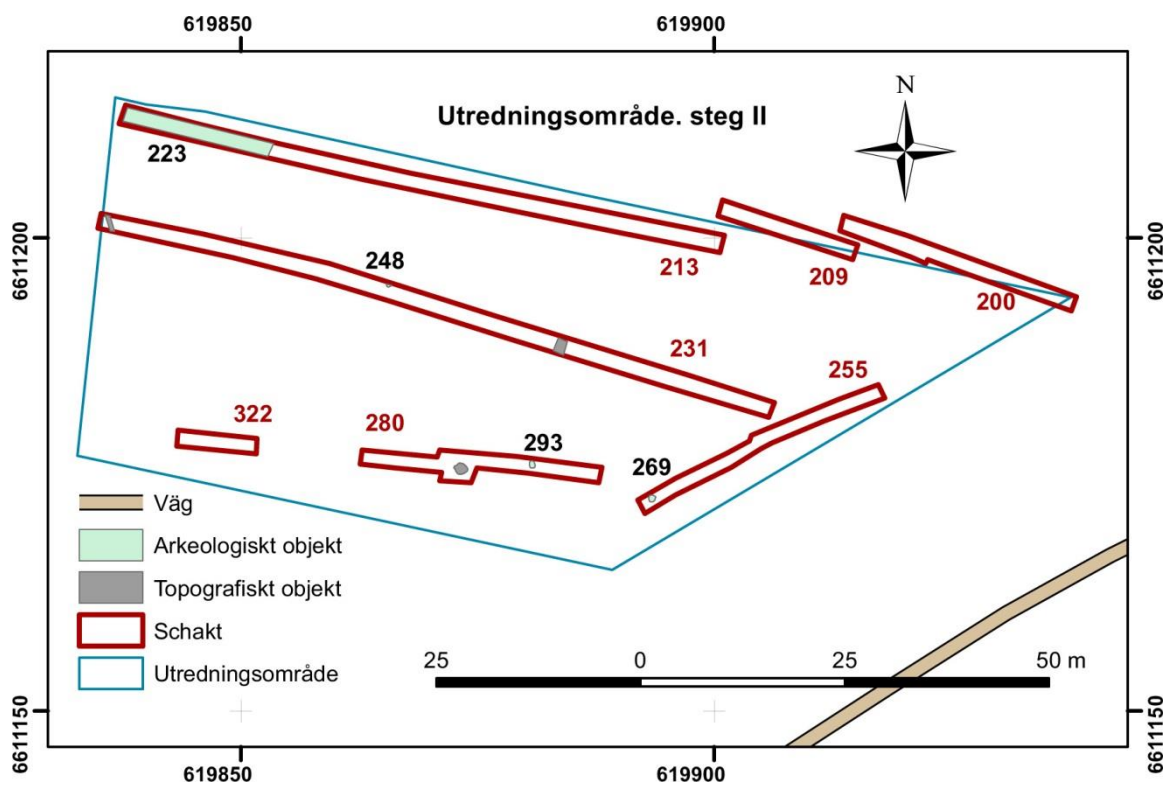
Figur 3. Fotoöversikt över utredningsområdet i norr. Till höger i bild, mot norr, vidtar skogbevuxen moränmark. Foto mot V. Dan Fagerlund, Upplandsmuseet.

I alla schakt var matsjordsdjupet ca 0,3 m men i vissa svackor kunde det mätas till ca 0,4 m. Under matjorden vidtog glaciallera i olika nyanser mellan grå- och grönbrunt. Partiellt var underlaget relativt vattensjukt (fig 4).

Schakt nr	Delyta	Beskrivning	Innehåll	Längd m	Area
200	Utr. Norr	Matjord, 0,3-0,4m, över glaciallera.		26	44,911
209	Utr. Norr	Matjord, 0,3-0,4m, över glaciallera.		15	25,444
213	Utr. Norr	Matjord, 0,3-0,4m, över glaciallera.	Lager 223	65	118,391
231	Utr. Norr	Matjord, 0,3m, över glaciallera. Enstaka stenar, diken.	Nedgrävning 248	74	134,862
255	Utr. Norr	Matjord, 0,3m, över glaciallera. Delvis vattensjukt	Härd 269	30	44,511
280	Utr. Norr	Matjord, 0,3m, över glaciallera och ytor med uppstickande sten. Spår av borttröjd sten	Mörkfärgning 293	25	45,993
322	Utr. Norr	Matjord, 0,3m, över glaciallera.		9	13,599
Tot.				244	427,711

Figur 4. Sammanställning av de grävda schakten i utredningsområdet i norr.

En viss beredning av åkermarken kunde skönjas i form av några diken och spår av borttröjda stenar framförallt i schakten 248 och 293 (Fig 4, fig 5).

Figur 5. Detalj över utredningsområdet i norr. Skala 1:800.

Utfall

Generellt var fornlämningsinslaget i området mycket diffust och begränsat. I schakt 213, i den västra delen, fanns en yta med ett smågrusigt, av delvis troligen skörbränt grus, lerlager, AL223, med ett visst inslag av kol (fig 5). Enstaka små skikt eller fläckar av lagret förekom också utanför den mer sammanhängande ytan både i schakt 213 och andra schakt. Tjockleken på lagret var som mest 0,1 m, men utanför detta rörde det sig om några centimeter tjocka skikt. Lagret påminner om liknande diffusa och svårtolkade lager som framkom även inom undersökningsytan vid 2003 års undersökning (Fagerlund 2004) liksom inom den nu aktuella förundersökningsytan som undersöktes därtill (se nedan). I schakt 231 fanns en mer distinkt fläck, tolkad som en nedgrävning, AN 248 (fig 5), men vid undersökning konstaterades att det sannolikt rörde sig om ytterligare en rest, ca 0,05 m tjock, av det nämnda lagret (fig 6). Detsamma gäller en liknande mörkfärgning, AM293, som påträffades i schakt 280. En enda troligt förhistorisk anläggning inom området var en härd, AH269, i schakt 255. Denna var dock närmast bortodlad och bestod av en 0,7 m stor rundad fläck med sot och någon sten på den rena leran (fig 7).

Figur 6. Foto på anläggning AN248 som efter undersökning tolkades som en lagerrest. Foto från S. Malin Lucas, Upplandsmuseet.

Figur 7. Foto på anläggning härden A269 som avtecknade sig som en fläck med sot och någon sten i leran under matjorden. Foto från S. Malin Lucas, Upplandsmuseet.

Antikvarisk bedömning

Det nämnda lagret bedöms som ett naturligt lerlager som påverkats av någon form av förhistorisk aktivitet, vilket kan förklara inslaget av skörbränt grus och sot och kol här och var i lagret. Aktiviteten har sannolikt också avsatt den närmast bortodlade härd som fanns i ett av schakten. Det saknas ytterligare spår av någon verksamhet som säkert kan knytas till det förhistoriska landskapet i området och den tolkning som görs är att det rör sig om spår av äldre och yngre bearbetning av åkermark i form av röjning och svedjning. Det går inte att knyta den verksamheten till någon särskild tidsperiod men ett kraftfullt inslag av liknande grusiga lager även i direkt anslutning till den förhistoriska kontexten vid 2003 års undersökning (Fagerlund 2004) gör att det inte går att utesluta att det, åtminstone delvis, har ett mycket ålderdomligt ursprung.

Förundersökning, Vårfrukyrka 589:1

Schakten grävdes från öster i linje med den väg som passerar i nord-syd (fig 8) och som var anledningen till de arkeologiska insatserna på platsen år 2003 (Fagerlund 2004).

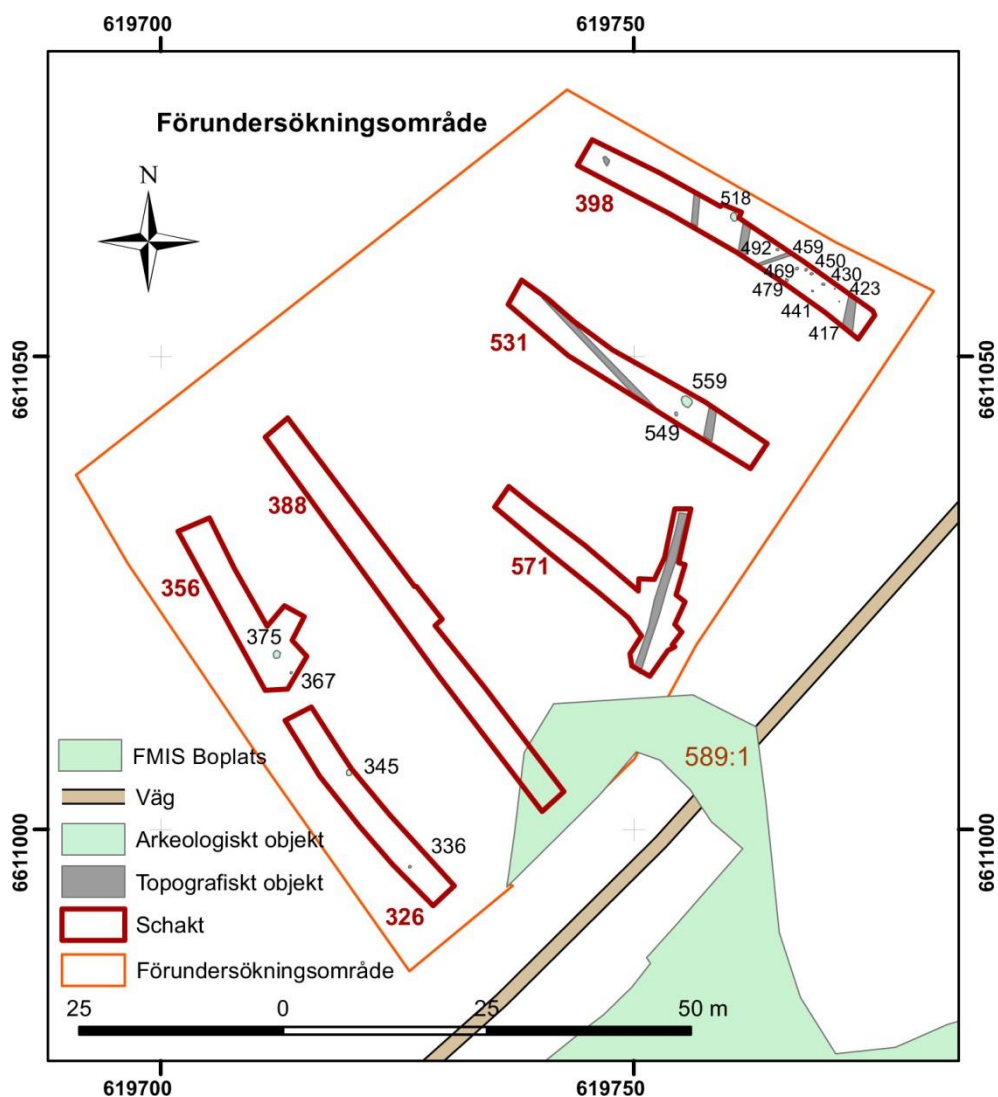

Figur 8. Foto över förundersökningsområdets södra del. Foto mot V. Dan Fagerlund, Upplandsmuseet.

I allmänhet var matsjordsdjupet ca 0,3 m och den plöjda matjorden vilade på en glacial lera med en gråbrunfärg som ibland var närmast grönskimrande. Liksom i norr kunde tidigare bearbetning av åkermarken skönjas i form av några diken och spår av bortröjda stenar (fig 9, fig 10).

Schakt nr	Delyta	Beskrivning	Innehåll	Längd m	Area
326	FU, Söder	Matjord, 0,3m, över glaciallera. Dubbel skopbredd, 3-3,5 m	Nedgrävning 336, 345	25	78,812
356	FU, Söder	Matjord, 0,3m, över glaciallera. Dubbel skopbredd, 3-3,5 m	Stolphål 367, 375	20	82,397
388	FU, Söder	Matjord, 0,3m, över glaciallera. Dubbel skopbredd, 3-3,5 m		50	159,009
398	FU, Söder	Matjord, 0,3m, över glaciallera. Dubbel skopbredd, 3-3,5 m	Stolphål 417, 423, 441, 459, 469, 472, 492. Nedgrävning 430, 450, 518	36	113,219
531	FU, Söder	Matjord, 0,3-0,4m, över glaciallera. Dubbel skopbredd, 3-3,5 m	Nedgrävning 519, 559	32	100,401
571	FU, Söder	Matjord, 0,3m, över glaciallera. Dubbel skopbredd, 3-3,5 m. Utvidgning längs med täckdike	Dike 597	26	105,627
Tot				189	639,465

Figur 9. Sammanställning av de grävda schakten i förundersökningsområdet i i söder.

Figur 10. Detalj över förundersökningsområdet i söder. Samtliga schakt och påträffade strukturer har markerats. Även läget för den tidigare ej avgränsade boplatstyten, Vårfrukyrka 589:1, har markerats på planen. Skala 1:800.

Utfall

Trots en relativt bred insats (se ovan) framkom mycket få antikvariska inslag i området. Ett antal objekt bedömdes som diffusa, men möjliga stolphål eller andra nedgrävningar av förhistorisk karaktär. Nio stolphål och sju nedgrävningar samt flera diken dokumenterades varav merparten av objekten framkom i schakt 398 i norr (fig 10). Karakteristiskt för de anläggningar som mättes in som stolphål var att de alla innehöll en gråaktig, grusig, lerblandad fyllning med inslag av sot och kol. Karaktären på fyllningen var mycket lik fyllningen i de lager och anläggningar som fanns i utredningsområdet i norr men också många av de anläggningar som dokumenterades närmast intill, inom boplatsoområdet under vägen, som undersöktes 2003 (Fagerlund 2004). Flera av objekten undersöktes och det kunde konstateras att de alla endast var flacka fördjupningar i leran med ett ringa djup, mellan några och 7-8 cm. Alla hade ett innehåll av lera med ett visst innehåll

av den nämnda grusfyllningen och stänk av kol i vissa fall. I plan hade de runda till ovala eller lite oregelbundna former och var mellan 0,1 och 0,35 m stora (fig 11).

Figur 11. A459 var en i en anhopning av stolphålliknande fläckar i schakt 398 med en grusig fyllning i ytan som avvek mot omgivningen. Efter undersökning framgick att det endast rörde sig om flacka svackor markytan. Foto: Malin Lucas, Upplandsmuseet

En av de anläggningar som inmättes som stolphål avvek från beskrivningen ovan, A375. Detta uppfattades inledningsvis som ett relativt kraftigt stenskott stolphål men efter undersökning kunde detta avföras som ett troligt stenlyft. Dels saknades en nedgrävning och ”stenskoningen” låg grunt i en större diffus yta med en omblandad lera, dels saknades andra liknade anläggningar i närheten vilket kontrollerades (fig 10)

Det fanns även i några schakt (fig 9, fig 10) ytterligare några lite större objekt som dokumenterades som eventuella nedgrävningar, A336, 345, 549, 559 och 518, ibland med inslag av en eller flera stenar i ytan. Dessa tolkades efter undersökning på samma sätt som A375 ovan, d.v.s. som gropar efter bortröjda stenar från åkermarken.

Den mest intressanta iakttagelsen inom förundersökningsområdet i ett antikvariskt perspektiv var ett handgrävt åkerdike som skar över schakt 571. I diket observerades rikliga spår av äldre aktiviteter i form av ett stort kolinslag, skärvigga och andra stenar i omotiverade anhopningar (fig 12).

Figur 12. Översiktsbild över det framrensade åkerdike i schakt 571. Innehållet i diket vittnade om äldre bortodlade lämningar i området. Foto mot N. Malin Lucas, Upplandsmuseet.

Antikvarisk bedömning

För flertalet av de få observerbara strukturer som dokumenterades inom förundersökningsområdet är bedömningen generellt att det rör sig om rester av ett äldre närmast upplöjt naturligt lerlager med en tydlig kulturpåverkan av, åtminstone delvis, skörbränt grus och av kolfragment. Fickor av lagret har bevarats i små svackor i undergrunden eller i annat fall i gropar som bildats vid bortröjning av stenar i åkermarken. I de senare fallen har också matjord, mindre stenar och annat avfall kunnat framträda i ytan vid avbaning som i fallet med t.ex. A375 ovan.

Även vid 2003 år undersökning fanns bland många säkra förhistoriska anläggningar, ett antal svårtolkade gropar eller svackor med en grusig fyllning. Tolkningen är att en tidig markberedning, svedning och stenröjning dels skapat vissa av de strukturer som framträdde vid undersökningen 2003, dels merparten av de strukturer som framkom vid den här aktuella undersökningen. Det tycks också som att odlingsverksamhet i området även efter 2003 ytterligare decimerat de antikvariska inslag som trots allt har förekommit. Ett tydligt tecken på detta var fyllningen i åkerdiket närmast vägen, i schakt 571. De rikliga spåren av äldre verksamhet i diket tyder på att detta en gång torde ha grävts rakt igenom ett mer intakt område med t.ex. stenskodda stolphål, härdar och kulturlager. Resultatet av den aktuella förundersökningen har visat att det inom undersökningsområdet inte går att påvisa några reella spår av antikvariskt intresse.

Den preliminära avgränsning som gäller för det aktuella boplatsoområdet mot väster tycks relativt väl motsvara de lämningar som idag finns bevarade. Mycket tyder på att mer komplexa delar av boplatsoområdet har en dragning åt nordost upp mot en öppen åkerqip på det sätt som fornlämningen Vårfrukyrka 589:1 tidigare preliminärt markerats. Trots att arbetsområdet vid undersökningen 2003 var smalt kunde också då en tydlig uttunning av fornlämningen skönjas västerut

Slutsats

Upplandsmuseet anser att ytterligare antikvariska insatser i området intill boplatsoområdet, Vårfrukyrka 589:1 inte är vetenskapligt befogade, varken inom det avgränsade förundersökningsområdet eller inom utredningsområdet i norr.

Administrativa uppgifter

<i>Plats:</i>	Gånsta 3:4, Vårfrukyrka socken, Enköpings kommun, Uppland
<i>Fornlämningstyp:</i>	Boplats
<i>Raänr:</i>	Vårfrukyrka socken 589:1
<i>Undersökningstyp:</i>	Arkeologisk förundersökning och utredning steg II
<i>Orsak till undersökning:</i>	Bostadsbyggnation
<i>Uppdragsgivare:</i>	Panghus AB, Stockholm
<i>Fältarbetsperiod:</i>	2016-03-29-2016-03-30
<i>Upplandsmuseets personal:</i>	Dan Fagerlund, Malin Lucas
<i>Upplandsmuseets diarienummer:</i>	Ar-82-2016
<i>Upplandsmuseets projektnummer:</i>	8589
<i>Länsstyrelsens diarienummer och beslutsdatum:</i>	431-7137-15, 2016-02-22
<i>Koordinatsystem:</i>	SWEREF 99 TM
<i>Dokumentationsmaterial:</i>	Förvaras i Upplandsmuseets arkiv.
<i>Fynd:</i>	Inga fynd påträffades

Referenser

DMS. 2010. *Det medeltida Sverige*. 1 Uppland. 9 Fjärdrundaland. trögd. Sigurd Rahmqvist (red). Uppsala, Upplandsmuseet.

Artursson, M., Karlenby, L. & Larsson, F. 2011. *Nibble. En bronsåldersmiljö i Uppland. Särskild undersökning 2007*. E18 sträckan Sagån – Enköping. Uppland. Tillinge socken, Tillinge – Nibble 1:9 & Tillinge – Mälby 5:1. Riksantikvarieämbetet. UV Rapport 2011:111.

Fagerlund, D 1997. *Skärvtensbögar i Sneden. En långvarig historia – på sidan om*. Arkeologisk undersökning för järnvägen Mälarbanan. Delen Grillby – Enköping. RAÄ 328, Snedens allmänning. Litslena socken, Uppland. Riksantikvarieämbetet UV-UPPSALA. Rapport 1997:48.

Fagerlund, Dan 2002. Arkeologisk förundersökning. *Österleden – etapp 3b*. Nybyggnation av väg, Gånsta 6:3, Vårfrukyrka socken, Enköpings kommun, Uppland. Upplandsmuseet, Rapport 2002:17.

Fagerlund, Dan 2004. *Ett boplatsområde från bronsålder*. Österleden 3B. Arkeologisk undersökning. Rapport från Upplandsmuseets rapporter 2004:09.

Fagerlund, Dan 2010. *Programområden Anneberg och Åkersberg*, Särskild arkeologisk utredning, steg 1. 2010. Upplandsmuseets rapporter 2010:36.

Fagerlund, Dan & Hamilton, J 1995. Arkeologi på väg – undersökningar för E18. *Annelund. En hällkästa och bebyggelse från senneolitikum och bronsålder*. Riksantikvarieämbetet. Arkeologiska undersökningar. UV-UPPSALA RAPPORT 1995:13

Karlenby, L 1997. *Österleden – Etapp 3b*. Arkeologisk utredning. Gånsta 6:3 m.fl., Vårfrukyrka socken, Enköpings kommun, Uppland. Riksantikvarieämbetet. UV Uppsala Rapport 1997:15.

Oldeberg, A. 1960. *Skälbyfyndet. En boplatzlämning från den yngre bronsåldern*. Antikvariskt arkiv 15. Stockholm.

Söderberg, S 1979. *Fornlämning 1, Vårfrukyrka socken, fornlämning 13 och 14, Enköpings stad, Uppland*. Arkeologisk undersökning 1972, 1976. Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer Rapport, Uppdragsverksamheten 1979:34. Stockholm.

